

شېنچياڭ بالالار ۋە تەڭمىلىرى

(2 - كىتاپ)

شېنچياڭ جاستار - ۋەندەر باسپاسى

قىزىق بالالار ەرتەگىلىرى

(2 - كىتاپ)

شىنجاڭ جاستار - ورەندەر باسپاسى

2006 - ۇرۇمچى

图书在版编目(CIP)数据

哈萨克儿童童话故事选(2). / 哈山 编写; —2版—乌鲁木齐:
新疆青少年出版社 2006.4

ISBN 7 — 5371 — 2763—8

I. 哈… II. 哈… III. 哈萨克族—童话—作品集—中国
—哈萨克语(中国少数民族语言) N. I 287.7

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2006)第 032449 号

责任编辑: 买斯太

责任校对: 库丽汗

封面设计: 巴哈提

哈萨克儿童童话故事选(2) (哈萨克文)

哈山 编写

新疆青少年出版社出版

(乌鲁木齐市胜利路 100 号 邮编: 830001)

新疆新华书店发行 新疆新华印刷厂印刷

787×1092 毫米 32 开本 6.875 印张

2006 年 4 月第 1 版 2006 年 4 月第 1 次印刷

印数: 1 — 3060

ISBN7—5371—2763—8 定价: 8.00 元

جاۋاپتى رەداكتورى: ماستاي ماعاۋيا قىزى
جاۋاپتى كوررەكتورى: كۈلىقان زىيادا قىزى
مۇقابسىن جوبالاعان: باقت مەسكەندىر ۇلى

قازاق بالالار ەرتەگىلەرى (2)

قۇراستىرعان: قاسەن ومار ۇلى

*

شىنجياڭ جاستار - ورەندەر باسپاسى باستىردى
(مۇرىمى جەڭس كوشەسى 100 - قورا، پ: 830001)

شىنجياڭ شىنخۇا كىتاپ دۇكەندەرى تاراتادى

شىنجياڭ شىنخۇا باسپا زاۋودىدا باسلىدى

فورماتى 1/32 1092 × 787 م، باسپا تاباعى: 6.875

2006 - جىل ۱-سەۋىر، 1 - باسپاسى

2006 - جىل ۱-سەۋىر، 1 - باسلىۋى

تىراجى: 3060 — 1

ISBN7 — 5371 — 2763 — 8

باعاسى: 8.00 يۋان

باسپادان

ەرتەگى، اغىز، ولەڭ - جىرلار حالقىمىزدىڭ ەرتەدەن كەلە جاتقان اسىل مۇراسىمى. «قازاق بالالار ەرتەگىلەرى» اتتى بۇل ۇلاسىپالى جىناق سول ەرتەگىلەردەن تۇرمىس سالت ەرتەگىلەرى، ميفتىك ەرتەگىلەر (قىيال - عاجايىپتار)، ھايۋاناتتار ەرتەگىلەرى، اغىز ەرتەگىلەرى. . . . سىقىلدى تۇرلەرگە بولىنىپ جەكە - جەكە كىتاپ بولپ شىعادى. بۇل كىتاپتاردى وقۇ ارقىلى ەرتە زامانداى ەڭبەكشى ھالىقتىڭ ءومىرىن، ارمان-تىلەگىن، كۆرەسىن، سالت-ساناسىن، ءمورالنى بىلۋگە، تۇسىنىۋگە بولادى.

ھالقىمىز ءوز ۇرپاقتارىن ادال، مەيىرىمدى، اقمىلدى، زەردەلى، ايلالى، ەرجۇرەك ەتىپ تارىبىلەۋ ماقساتىندا ەرتەگىنىڭ نەشە الۋان ءتۇرىن تاپقىرلاعان ءارى ول ارقىلى ۇرپاقتارىن ءبىلىم الۋ جولىندا ەرىنبەي ەڭبەكتەنۋگە، تاباندىلىققا، شىدامدىلىققا، تىرشىلىك دۇنيەسىن قورعاپ، ەكولوگىيالىق ورتانى ايلاي بىلۋگە باۋلىپ وتىرعان.

مازمۇنى

1	اياز ۋەيى
26	جەتى ونەرپاز
32	قىزبەن تازشا
40	ايلالى تازشا
46	تازشانىڭ قىرىق وتىرىگى
65	تازشا بالانىڭ تاعدىرى
85	كەدەيدىڭ ۋۇش بالاسى
109	سىقىرلى تاس
120	باقا
133	الامان مەن جولامان
141	قارت پەن تاپقىر جىگىت
146	بەكبولات
155	اۋەز خاننىڭ قىرىق ۇلى
162	بالمىشى شال
181	زەرەكتىك
183	اقباتىر، قاراباتىر
193	التىن ساقا
200	جىگىت پەن ونەرلى قىز

اياز ءبي

ەرتەدە مادان خان دەگەن خان بولپتى. خان بولغان سوڭ، ونىڭ قىرىق ءۋازىرى بولادى عوي. ءبىر كۈنى خان ۋازىرلەرىمەن ماجىلىستەس بولپ وتىرىپ:

— ۋازىرلەرىم! سەندەر قىرىقنىڭ دا اسىپ تۇغان اقىلدى، دانىشپاندار ەدىڭدەر. مەن سەندەردى ءبىر جۇمىسقا جۇمىسايىمىن، سەندەر ماغان دۇنيەدەگى ادامنىڭ جامانىن، قۇستىڭ جامانىن جانە ءشوپتىڭ جامانىن تاۋىپ اكەلگۈدەر. ون ءبىر اي ۋاقىت بەرەمىن. سول ون ءبىر ايدىڭ ئىشىندە تاۋىپ كەلمەسەڭدەر، جازالى بولاسىڭدار! — دەدى.

خان بۇيرىغان سوڭ، امال جوق! ۋازىرلەرى ءوزارا اقىلداسىپ، نىزەۋگە كىرىسەدى.

كوپ نىزەپ، ازاپ شەگىپ، شەڭگەل دەگەن ءشوپتى تاۋىپ: «ءۈزى، تىكەن، اراسىنان چۇرسە، كىيىم جىرتادى، مال جەمەيدى ەكەن، ءشوپتىڭ جامانى وسى عوي» دەپ، شەڭگەلدى الادى. قىرعاۋىل دەگەن قۇستى تاۋىپ: «ۇستىندە ءجۈنى جوق، ۇسقىنى كەلسىسىز، قۇستىڭ جامانى وسى ەكەن» دەپ، قىرعاۋىلدى اتىپ الادى. ەندى ادامنىڭ جامانىن تابا الماي، قىرىق ءۋازىر كەلە جاتسا، تاۋدىڭ ەتەگىندە جىرتىق تونى، باسىندا تەرى تىماعى بار، ءبىر ادام بەس -

ون قويدى باغىپ ءجۇر. ۋازىرلەر «ادامنىڭ جامانى، سىرا،
وسى بولار - اۋ» دەسىپ تۇرعاندا، الگى ادام:
— ۋا، مىرزىلار، چول بولسىن! — دەيدى.

ۋازىرلەر حاننىڭ سونداي ءبىر جۇمىسقا جۇمساعاننى،
ءشوپتىڭ، قۇستىڭ جاماننى تاۋىپ، ال ادامنىڭ جاماننى تابا
المى جۇرگەندەرىن ايتادى.

جامان تۇرىپ:

— تۇسىنىكتى! ادامنىڭ جامانى كەرەك بولسا، مەن
بولامىن، — دەيدى.

— سولاي بولسا، جارايدى، — دەپ ۋازىرلەر «جاماندى»
اتنىڭ ارتىنا مىنگەستىرىپ الىپ خانغا جۈنەلەدى.
خانغا كەلە جاتىپ جامان:

— ادامنىڭ جاماننى تاۋىپ الدىڭىزدار، ءبىراق ءشوپتىڭ
جامانى مەن قۇستىڭ جاماننى تابا الماعان كەنسىڭدەر.
ءشوپتىڭ جامانى — قارقوعا، قۇستىڭ جامانى — ساۋىسقان
ەدى، — دەپ، ۋازىرلەرگە قىرعاۋىل مەن شەڭگەلدى
تاستاتىپ، ولاردىڭ ورنىنا قارقوعا مەن ساۋىسقاندى
الدىرادى.

ۋازىرلەر مانىسىن سۇراپ ەدى:

— خان الدىندا ايتام، — دەپ جامان سويلەمەدى.

ۋازىرلەر كەلگەن سولڭ، خان اكەلگەن ادامغا قاراپ:

— اكەلگەن ادامدارنىڭ جارايدى، قازىرگە اسپازشىغا
اپارىپ بەرىڭدەر، كۈجەمەن نان بەرسىن، سىلاسىن. ەرتەڭ
ورتاعا الىپ تاماشا ەتەمىز، — دەپ، جاماندى اس ۇيگە
جىبەرتەدى، — ءبىراق قۇستىڭ جامانى — قىرعاۋىل،
ءشوپتىڭ جامانى — شەڭگەل ەدى. سولاردى اكەلۋەرىڭنىڭ

«جونى بار ەدى؟» دەپ خان ۋازىرلەرگە قاتۇلانا باستايدى.
سوندا ۋازىرلەر:

«تاقسىر! ايتقانغىز دۇرس! بىز، شوپ جامانى دەپ شەڭگەلدى، قۇس جامانى دەپ قىرعاۋىلدى الپ ەدىك، بىراق چولشباي الگى جامان: «شوپتىڭ جامانى — قارقوعا، قۇستىڭ جامانى — ساۋىسقان» دەپ، بىزگە قارقوعامەن ساۋىسقاندى الدردى، — دەپ جاۋاپ بەردى.
خان توقتاڭقىراپ:

«— جاماننىڭ نە بىلگەنى بار ەكەن؟ شوپتىڭ جامانى — قارقوعا، قۇستىڭ جامانى — ساۋىسقان ەكەن — قايدان بىلەدى. الپ كەل! سۇرايىق، — دەپ بۇيرىق ەتتى. جاماندى خانغا الپ كەلەدى. خان جاماننىڭ بەتمەنە قاراپ:

«— مەن قۇستىڭ جامانى — قىرعاۋىل، شوپتىڭ جامانى — شەڭگەل دەپ ويلاۋشى ەدىم، سەن ۋازىرلەرگە تاستاتىپسىڭ. سەن شوپتىڭ جامانى — قارقوعا، قۇستىڭ جامانى — ساۋىسقان ەكەن قايدان بىلدىڭ؟» دەيدى.

«تاقسىر، خان! ەلۋ جاسقا كەلىپ جامان بولغان چوقپىن، جاسمىنان - اق جامان ەدىم. مۇسىرىم وتىن، سۇ تاسۇمەن كىسى ەسىگىندە قۇشلىقتا وتتى. سول ۋاقىتتا شەڭگەلدى كەلىپ وتقا جاقسام، كەشكە جاققان وتىم ەرتەڭمەن دەپىن، سەكسەۋىلدىڭ شوعىندا، جايناپ جاتتىن ەدى. سول ۋاقىتتا: «كىم جىرتىپ، مال جەمەيتىن شەڭگەل، وتىن بولىپ پايداغا اسادى ەكەن - اۋ؟» دەپ ويلاغان ەدىم. ال ەندى قارقوعانى الپ وتقا جاقسام، وتقا جانبايتىن ەدى، ۇرلەسەم جالىنى مەن شوعى بىرگە سونىپ، كۈلى

بۇرقىراپ، ۋىدىنىڭ ۋىشىن الپ كەتەتن ەدى. وتقا جانباغان سولك: « قاراقوعا ۋىپتى پایداعا اسپايتىن ۋىپ قوي » دەپ، ویلاۋشى ەدىم. قاراقوعانىڭ جاماندىغىن سودان ۋىلدىم، — دەیدى جامان.

— ساۋىسقان جامان ەكەنىن قايدان ۋىلدىك؟ — دەیدى جان.

— قىرعاۋىلدىڭ قاناتى باردا، ۋىۋنى جوق بولسا دا، ادامنىڭ پايداسىنا جاراپتىن قۇس ەدى. بىرەۋدىڭ سىنقىسىز بولۇى ونىڭ جاراتلىسىنان. قىرعاۋىلدىڭ اىبى تەك سىنقىسىزدى. ال، ساۋىسقانىڭ ۋىۋنى الا بولغانى سىياقتى، ۋىۋى دە الا، بىرلىگى جوق. ەكەۋى بىرىگىپ ۋىشپاعان، ەكەۋى بىرىگىپ قونباغان، ادام پايداسىنا اسپايتىن قۇس ەدى. سوندىقتان قۇس جامانى ساۋىسقان دەيمىن.

— ساۋىسقان مەن قاراقوعانىڭ جاماندىغىن ۋىلدىك. ەندى ۋىزىڭنىڭ جاماندىغىدى قايدان ۋىلدىك؟ — دەیدى جان.

— ۋا، تاقسىر! مەنىڭ جاسىم ەلۋگە كەلدى. مەن قاتارلىلار اىەل الپ بالا كوردى، كەلەن جۇمساپ، قىزىق كورىپ وتىر. مەن قايدا بولسا سوندا، ۋالى كۈنگە دەيمىن ۋركىمنىڭ ارتىنا مىنگەسىپ، باسقا بىرەۋدىڭ قۇلىشلىغىندا ۋجۇرمىن. ەندى مەن جامان ەمەي، جاقسىمىن با؟ — دەپ جامان جانغا قارادى.

جان باسنى شايقاپ:

— ياپىراي، وسى جامان بولسا جارار ەدى... قۇستىڭ، ۋىپتىڭ، ۋىزىنىڭ جاماندىغىنا دالەل ايتتى. جاراپدى، ەندى مەنىڭ ۋىر تۇلپارىم بار، سونى سىناپ

بەرەسلىك بە؟ — دەدى.

— جاقسى، سىناپ بەرەيىن، — دەپتى. تۇلپاردى الپ
كەلگەن سوڭ، جامان تۇلپاردىڭ الدى - ارتىنا قاراپ: —
تۇلپارىڭىزدىڭ سىپاتىنا ۋەن تابا مادىم. ەندى ۋەننىپ
قارار ەدىم، — دەپ جاننان رۇقسات سۇراپ الپ، تۇلپارغا
ۋەننىپ، ەسك الدىنداى وزەننەن ارى - بەرى ۋەننى دە،
قايتىپ كەلىپ:

— تاقسىر! تۇلپارىڭنان باسقا ۋەن تابا مادىم.
تۇلپارىڭىز تەك سىمىرغا شاتىس ەكەن، — دەيدى.

— اپىراي، ونى قايدان ۋەننىڭ؟ ايتقانىڭ راس، مەنىڭ
اقشاحان دەگەن قۇدام بار ەدى. سونىڭ تۇلپار تاباتىن ۋەننىپ
بىيەسىن قالاپ الدىرغانىمىن. بىيە كۈنى جەتتىپ، قۇلىندى تابا
المى، ولەر بولغان سوڭ: «بىيە ولسە ۋەننىپ، قۇلىن
قالسىن» دەپ، ۋەننىپ جارپ، قۇلىندى العانىمىن. سول
قۇلىن وسى ەدى، ابدەن وتىمىپ كەتكەنشە سىمىردىڭ سۇتمەن
اسىراپ ەدىم. ال، ەندى سەن مۇنىڭ سىمىرغا شاتىس ەكەننى
قايدان ۋەننىڭ؟ — دەيدى جان تاڭدانىپ.

— تۇلپاردىڭ بوتەن ۋەننىپ تابا مادىم. ۋەننىپ
تۇلپارىڭىز سۇدان ارى - بەرى وتكەندە، اۋزىن سۇغا مالپ،
ارتقى ايامىن سىلكىپ ۋەننىپ. سىمىر كۈننە قىرىق سۇراساڭ
دا، سۇدان ايداعاندا، اۋزىن سۇغا مالماي، ارتقى ايامىن
سىلكمەي وتپەۋشى ەدى. تۇلپاردىڭ سىمىرغا شاتىس ەكەننى
سۇدان ۋەننىپ، — دەيدى.

جۇرت تاڭ قالپ ۋەننىپ - بىر - بىرىنە قاراستى.

جان ۋەننىپ ويلانىپ وتىرىپ:

— ەندى مەنىڭ ۋەننىپ گاۋھار تاسىم بار. ول تاسىنىڭ

سۈلەيمەننىڭ جۈزگىندەي، مۇسەننىڭ اساسىداي، داۋىتىنىڭ قورجىنىداي قاسىيەتى بار. سول تاسمىنىڭ قانداي قاسىيەتى بار، كەننى تاپ، — دەپ قازىناسىداي تاستىسى دىرىپ بەرەدى.

جامان تاستى قولنا الپ، سالماقتاپ، شايقاپ قاراپ وتىردى دا:

— سىزدىڭ تاسىڭىز، راس قاسىيەتتى تاس ەكەن. ەبراق، ەكى جىلدا سول قاسىيەتى بىتەدى. تاستىڭ نىشىندە ەكى اق قاراباس قۇرت بار. تاسىڭىزدىڭ پىشاق سىرتى قالغىدىي قالىپتى. سول قۇرت ەكى جىلدا سول تەسىپ شىعادى؛ تەسىپ شىققان سول تاسىڭىز پايداا كەلمەيدى، — دەيدى.

جۇرت نە دەرىن بىلمەي ەبىرسىپىراسى: « ەباربىر، ەكى جىلدا سول پايداا اسپايتىن بولسا، تاستى جارىلىق» — دەپتى. ەبىر سىپىراسى: « جاماننىڭ سوزىنە بولا، تاستان ايرىلمايىق» دەپتى. اقىرىندا، تاستى جارىلىقى بولادى. تاستى جارىپ قاراسا، ەشىن ەكى اق قاراباس قۇرت كەۋلەپ، تەسۋگە جاقىنداپ قالعان ەكەن. — تاستىڭ نىشىندە قۇرت بار ەكەننى قايدان ەبىلدىڭ؟ — دەيدى جان.

— تاستىڭ قاسىيەتىندەي سالماعىدا بولۇ كەرەك. تاس جەڭىلدەنگەن ەكەن. قۇرت بار ەكەننى سودان ەبىلدىم، — دەپ جاۋاپ بەردى جامان.

— ايرىم - اي، سەن جامان بولمادىڭ عوي! قايتا، سەن ەبىر دانىشپان بولمىپ جۇرمە؟ ال سەن مەنىڭ ەوزىمدى سىناشى. مەن نەشە اتامنان بەرى جان ەكەمنى؟ — دەيدى

خان.

جامان:

— بولادى! — دەپ، تاقتا وتىرعان خاننىڭ الدى -
ارتىنا شىعپ، الدىنا كەلىپ خاننىڭ بەتىگە تىكە قاراپ
تۇرىپ:

— تاقسىر خانىم! اقبل - ويىڭ ەشكىمىنەن كەم ەمەس،
بىراق خاندىق قارا باسىڭدا، قارادان تۇپ خان بولغانىڭ،
اتاڭدا خاندىق جوق، — دەيدى.

جامان ەسوزىن بىتىرمەي خان ونىڭ ەسوزىن بولپ:
— جوق قاتە ايتاسىڭ! مەن جەتى اتامنان بەرى خانىمىن.
ەوزىمدى قويغاندا تى اتامدى قايدا جىبەرەسىڭ؟ — دەپ
زەكىرەدى.

جامان ساسپايدى:

— جوق، تاقسىر! ەسىزدىڭ قارا باسىڭىزدان باسقا
جەردە خاندىق جوق! ەسىز ناعىز ناۋبايدىڭ بالاسىسىز، —
دەيدى.

خان نەدەرىن بىلمەي، خالىققا قاراپ:

— اپىرىم - اۋ، مىنا جامان نە دەيدى! خالىقم، مەن
خان بالاسىمىن دەپ ەجۇر ەدىم، شاقىرىڭدار انامدى! ول
ومىرگە بىرەۋدىڭ قانىن جۇكتەپ بارىپ، ەتاڭىرى الدىندا
قارابەت بولماسىن، نە دە بولسا شىننىن ايتسىن. ايتپەسە
اشۇمەن مىنا جاماننىڭ باسىن كەسەمىن! — دەيدى.
شەشەسى كەلگەن سوڭ، خان شەشەسىنە جاماننىڭ
ەسوزىن ايتتى.

شەشەسى تەرەڭ كۇرسىنىپ، سوزگە كىرىستى:
— ە، شىراعىم! جاسىم سەكسەنگە كەلگەندە بىرەۋدىڭ

قانن جۇكتەپ نە قىلايىن. بىر سىر بار ەدى، ونى
تاڭىرىنىڭ ءوزى بىلەتىن ەدى، مەن بىلەتىن ەدىم. مىناۋ
جامانىڭ بىلىپتى، ەندى ايتايىن. اتاڭ سەنىڭ ءزارلى خان
ەدى. مەنەن بۇرىن 19 ايەل الپ، كىلەڭ قىز تاپقانى ءۇشىن
بارىنىڭ دە ءشىن جارىپ ولتىرگەن ەكەن. سونىڭ ءۇشىن
دە «ءزارلى خان» دەپ حالق ات قويىپ ەدى. جىمرماسىنىشى
ايەل ەتىپ مەنى الدى. مەن دە ەكى قابات بولعان سولڭ،
جالعىز جانىمنان قورقىپ، تاۋىپتەرگە قاراتىپ ەدىم.
«سەنىڭ نىشىڭدەگى قىز» دەدى. «قىز تاپسام مەنى دە
ولتىرەدى عوي!» دەپ قايعى جەدىم. سول كۈندەردە اسپازشى
ناۋبايدىڭ ايەلى دە ەكىقابات ەكەن. ونىڭ دا تامىرىن ءۇستاتىپ
قاراتىپ ەدىم! «ونىڭ نىشىندەگى ۇل» دەدى. جالعىز جانىم
ءۇشىن سول جەردە ماعان وي كەلدى. ول ايەلدى وڭاشا
شاقىرىپ الپ، بارلىق مۇڭىمدى ايتىپ، قازىنادان تاباقتاپ
التىن بەرىپ: «اقىرەتتىك دوس بولايىق، ۇل تاپساڭ
ۇلڭىدى ماعان بەر، مەنىڭ قىزىمدى ال. بىراق سىردى
ەشىكىم بىلمەسەن!» دەپ جالىندىم. ايەل تاباقتاپ التىن
الپ، بىر جاعىننان مەنى اياپ، سول جەردە ۋادەسىن بەردى.
تۋار كەزىمىزدە ءزارلى خان اڭدا ەدى، ەكەۋمىزدىڭ
تولعاعىمىز بىر كۈندە كەلىپ، بىر ساعاتتا بوسانىپ،
سىردى ەشىكىم بىلمەسەن دەپ، باسقا بىرەۋدى دە جولالتپاي،
بىرىمىزدىڭ بالامىزدىڭ كىندىگىن بىرىمىز كەسىپ، سول
قولىمىمەن قىزىمدى بەرىپ، وڭ قولىمىمەن العان شىراعىم
سەن ەدىڭ! . . . ەندى بۇل كۈندە مىنا جامانىڭ ونى
بىلىپتى. سىر اشىلۇعا تاڭىرى جازسا، نە شارام
بار؟! — دەپ، ءسوزىن اياقتاي الماي شەشەسى جىلاپ

جىبەرەدى.

جان:

— سوز تاپقانغا قولغا جوق! ولاي بولسا مەن تاققا لايىق
ەمەس ەكەنمەن، وسى وقيعانى ويمەن بىلگەن ەسنز لايىقتى
ەكەنسىز، — دەپ تاعىنان ەتۈسىپ، تاقى جامانغا بەرەدى.
جامان:

— جوق، تاقسىر! كەشەگى كۈنى، «جامان كىسى
كەرەك» دەگەندە، ات ارتىنا سالىپ اكەلگەن جامان ەدىم،
بۈگىن تاققا مىنبەيمەن. ەسنزدىڭ كۈلەڭكەڭىزدە جۇرسەم دە
جارار. تاعىڭىزعا ەوزىڭىز ەمىنىڭىز، — دەپ بولمايدى.
جان تاققا ەمىنىپ وتىرىپ:

— اپىرىم - اي، تاقسىر، مەنى ناۋبايدىڭ بالاسى
ەكەنمىدى قايدان ەبىلدىڭىز؟ — دەيدى.
سوندا جامان:

— مەن جامان - جاقسى بولسام دا ۇيىڭىزگە كەلگەن
قوناق ەدىم. حانداردىڭ نىشەر اسى - جال مەن جايا ەوزىڭىزعا
تۈسپەي، نان، كۈجە ەتۈسىپ، مەنى كەلىسىمەن اسپازشعا
جىبەردىڭىز. سالتىڭىزعا تارتىڭىز. ەسنزدىڭ شىنجىرلى،
اتا ۇلى جان ەمەس ەكەننىڭىزدى سودان بايقادىم، — دەيدى.
جىنالىعان جۇرت تاڭ قالدى.

سول كۈيىنشە جان تاعى دا حاندىق قۇردى. جامان وعان
جاقسى ەۋازىر بولدى. جامان حانغا اقسىلمەن، تاپقىرلىمەن
جاقتى. قىرىق ەۋازىر شەتتە قالدى.

كۈندەردىڭ كۈنىندە، ەبىر كۈنى جامان سىرتقا شىعبى
تۇرسا، قالانىڭ ورتاسىندا تىگۈلى التى قانات اق بوز ەۋى
تۇر؛ توڭىرەگىندە قاپتاعان كىسى، ۇيگە كىرۈگە كەزەك

كۈتەدى. جامان قايتادان ۋىگە كىرىپ، خاننان:
— بۇل نە جىين؟ — دەپ سۇرايدى.

خان سوندا:

— قالادا قارا بولسا دا، بايلىعى مەنمەن قاتار، ۋالى
باي دەيتىن باي بار. سول ۋالىبايدىڭ مەڭدى دەيتىن قىزى
15 جاسنان كۈيەۋ تاڭداپ: «وزمەن اقلى ارتىق كىسىگە
تيەم» دەپ جىيرما جىلداي وتىردى، قازىر وتىز بەستە. بۇعان
دەيىن ەشكىم ونان ارتىپ، وعان كۈيەۋ بولا العان جوق.
بارى دە بارىپ، قىزعا جاۋاپ قايتارا الماي، قايتىپ كەتەدى.
ول جىين، قىزدى جەڭىپ الامىز دەپ، جۇرگەن باي،
مىرزىلاردىڭ جىينى، — دەيدى.

جامان: «مەن دە بارىپ كورسەم قايتەدى؟» دەپ ويلاپ،
كەشكە ەل ورنىغا وتىرعان سول، جايلاپ قىزدىڭ ۋىمىنە
بارادى. ەسكىتى قاعىپ ەدى، بىر اسەم كەلىنشەك شىعەپ:
— نە جۇمىسىڭىز بار، — دەپ، سۇرادى.

— مەنىڭ جۇمىسىم سەندە ەمەس، قىزدا. بار، قىزعا
ايت! — دەيدى جامان.

كەلىنشەك كۈلىپ، قىزعا بارىپ:

— بىكەش - اۋ، كۈيەۋ تاڭدايم دەپ، سەن دە جۇرتتى
باسىندىرىپ بولدىڭ - اۋ! ادام كورگىسىز بىر جامان كىسى
سەندە جۇمىسىم بار دەيدى، سەنەن ول دا دامە ەتىپ كەلگەن
بىلەم! — دەپ قالجىڭدايدى.

قىز جىمىيىپ كۈلىپ:

— ول تۇرگە جامان بولغانىمەن، قانداي كىسى ەكەننى
قايدان بىلەسەڭ؟ مىنانى المىپ اپارىپ بەر، — دەپ،
جەڭگەسىنە گاۋھار، پىشاق، تارەلكە جانە قايراق بەرىپ

جىبەرەدى.

جەڭگەسى ول زاتتاردى اپارىپ بەرگەن سوڭ، جامان
قولنا الپ قاراپ تۇرادى دا :

— بار، مۇنىڭ قۇرالمن اكەل، — دەدى.

— ويىاي! الگى جاماننىڭ: «مۇنىڭ قۇرالمن اكەل»

دەدى، — دەپ جەڭگەسى قىزعا قايتىپ باردى.

قىز:

— جارايىدى، — دەپ جەڭگەسىنە بالعامەن تۇس بەردى.

جامان بالعامەن تۇستى العان سوڭ قايراقتى تۇسكە

قويىپ، بالعامەن ورتاسىنان بولدى، تارەلكەنى ۋاتتى،

پىشاقتى جەتەسىنەن سىندىردى، گاۋھار تاستى قاق باردى

دا:

— ما، بىكەشكە الپ بار! — دەپ، كەلىنشەكتىڭ

قولنا بەردى. سىنعان زاتتاردى كورگەن سوڭ قىز ۋىشىپ

تۇرەگەلىپ:

— سول ادام، شايىتان بولماي ادام بولسا، تاپ مەنىڭ

باراتىن كىسىم. شاقىر! — دەدى.

جەڭگەسى نەدەرىن بىلمەي، جاماندى شاقىرىپ كەلدى.

قىز ونى قۇرمەتتەپ قارسى الدى. . .

بۇرىن دا تالاي باي بالالارى، خان بالالارى كەلەدى

ەكەن. بارىندە قىز ماناعى زاتتاردى بەرەدى ەكەن. بارى دە:

«مەنىڭ ۋىمىدە پىشاعىم جوق پا، بولماسا قازنامدا گاۋھار

تاسىم جوق پا، يا، تىپتى، قايراق تابا الماي جۇرمىن

بە؟» دەپ اشۇلانىپ قايتىپ كەتەدى ەكەن.

تاپ سول كۈنى قىزنىڭ اعالارى اقىلداسىپ: «بۇل قالاي

بولدى؟ وسى قىز وتىز بەسكە كەلدى. كۈپەۋ تاڭداپ، الى